

اصول حاکم بر قرارداد IPC

(قراردادهای جدید نفتی)

گردآورندگان:

مجید ابراهیمی، دکتر سیدجعفر هاشمی باجکانی

سرشناسنامه	:	ابراهیمی، مجید، ۱۳۶۰-
عنوان و نام پدیدآور	:	اصول حاکم بر قرارداد / ipc (قراردادهای جدید نفتی)، گردآوردگان مجید ابراهیمی، دکتر سید جعفر هاشمی باجکانی
مشخصات نشر	:	تهران: انتشارات صالحیان، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	:	۲۰۶ص
شابک	:	۹۷۸-۶۲۲-۲۱۴-۲۷۲-۸
وضعیت فهرست نویسی	:	فیبا
موضوع	:	نفت - ایران - قراردادها
موضوع	:	Oil and gas leases- Iran
موضوع	:	نفت - ایران - صنعت و تجارت - قراردادها
موضوع	:	Petroleum industry and trade - Iran - Contracts
موضوع	:	قراردادها (حقوق بین الملل)
موضوع	:	Contracts (International)
شناسه افزوده	:	دکترها می باجکانی، سید جعفر، ۱۳۵۰-
رده بندی کنگره	:	۶۲۹۵۷۶
رده بندی دیویی	:	۳۳۰ ۲۷۲۸۲۰۹۵۵
شماره کتابشناسی ملی	:	۵۶۹۸۲۵۶

این کتاب با همکاری موسسه ی زند تهر و تدوین گردیده است.

عنوان کتاب	:	اصول حاکم بر قرارداد ipc / گردآوردگان (قراردادهای جدید نفتی)
مؤلفان	:	مجید ابراهیمی، دکتر سید جعفر هاشمی باجکانی
صفحه آرا	:	فاطمه صدق زاده
ناشر	:	صالحیان
شمارگان	:	۱۰۰۰ نسخه
نوبت چاپ:	:	اول - ۱۳۹۷

آدرس: تهران - میدان انقلاب - خیابان کارگر جنوبی

خیابان ژاندارمری - پلاک ۱۲۷ - واحد ۳

شماره تماس: ۰۲۱۶۶۹۷۹۳۰۰، ۰۹۱۹۰۸۱۰۱۴۲

ISBN : 978-622-214-27۲-۸

قیمت:

۹۰۰ هزار تومان

فهرست

پیشگفتار.....	۱۵
مقدمه.....	۱۷
فصل اول.....	۲۱
مفهوم و انواع قرارداد داد.....	۲۱
مبحث اول: مفهوم قرار داد.....	۲۲
گفتار اول: مفهوم اصطلاحی قرارداد داد.....	۲۲

- گفتار دوم: انواع قرار داد ۲۲
- بند اول: تعریف انواع قرارداد تجاری بین المللی ۲۲
- مبحث دوم: انواع تقسیم بندی قراردادهای نفتی ۲۵
- گفتار اول: قراردادهای امتیازی ۲۵
- بند اول: رژیم مالکیت در قراردادهای امتیازی ۲۶
- بند دوم: نظارت و مدیریت دولت میزبان و ابزارهای کنترل دولت در قراردادهای امتیازی ۲۸
- بند سوم: اعمال نظارت دولت میزبان در مرحله مناقصه ۲۹
- بند چهارم: ارائه برنامه کار ۳۰
- گفتار دوم: قراردادهای مشارکت در تولید ۳۲
- بند اول: رژیم حاکم بر مالکیت مشارکت در تولید ۳۴
- بند دوم: ابزارهای کنترلی دولت بر قراردادهای مشارکت در تولید ۳۶
- گفتار سوم: قراردادهای مشارکت در سرمایه گذاری ۳۶
- گفتار چهارم: قراردادهای خدماتی ۳۷
- گفتار پنجم: طرح های بیع متقابل و فاینانس نفت و گاز ۴۰
- بند اول: به کارگیری بیع متقابل در صنعت نفت ایران ۴۰
- بند اول: ویژگی های عمده بیع متقابل برای توسعه میادین نفتی ۴۳
- بند سوم: چارچوب قراردادهای بیع متقابل ۴۴

بند چهارم: نظام مالی بیه متقابل ۴۶

بند پنجم: بیه متقابل برای اکتشاف و توسعه میادین نفتی ۴۹

فصل دوم ۵۱

تحولات قراردادهای نفتی از گذشته تا کنون در ایران ۵۱

مبحث اول: پیشینه تحولات مربوط به صنعت نفت در ایران ۵۲

گفتار اول: تحولات قراردادهای نفتی ۵۲

بند اول: مالی شدن نفت و قرارداد کنسرسیوم ۵۲

بند دوم: قانون نفت ۱۳۳۶ و قراردادهای مشارکت ۵۳

بند سوم: طرح قرارداد امتحان نفت ۱۳۵۳ ۵۵

بند چهارم: فروپاشی رژیم امتیازات ۵۶

بند پنجم: تز مشارکت در برابر ملی کرد ۵۷

بند ششم: نظری به قراردادهای ونزوئلا ۵۹

مبحث دوم: پیشینه تحولات قراردادهای جدید نفتی IPC ۶۳

بند پنجم: بیه متقابل برای اکتشاف و توسعه میادین نفتی ۶۶

فصل سوم ۶۹

تحولات قراردادهای نفتی از گذشته تا کنون در ایران ۶۹

مبحث اول: پیشینه تحولات مربوط به صنعت نفت در ایران ۷۰

گفتار اول: تحولات قراردادهای نفتی ۷۰

- بند اول: ملی شدن نفت و قرارداد کنسرسیوم ۷۰
- بند دوم: قانون نفت ۱۳۳۶ و قراردادهای مشارکت ۷۱
- بند سوم: طرح قرارداد خدمت و قانون نفت ۱۳۵۳ ۷۳
- بند چهارم: فروپاشی رژیم امتیازات ۷۴
- بند پنجم: مشارکت در برابر ملی کردن ۷۵
- بند ششم: نظریه به قراردادهای ونزوئلا ۷۷
- مبحث دوم: بهینه ترولات قراردادهای جدید نفتی IPC ۸۱
- گفتار اول: تعریف قرارداد IPC ۸۱
- بند اول: محتوای قراردادهای IPC ۸۲
- بند دوم: ویژگی‌های مدل IPC ۸۷

فصل چهارم ۱۰۱

اهداف تدوین و اصول حاکم بر قراردادهای IPC ۱۰۱

- مبحث اول: اهداف تدوین قراردادهای IPC ۱۰۲
- گفتار اول: پیش‌بینی اهداف در تدوین قراردادهای جدید ۱۰۲
- بند اول: افزایش ظرفیت تولید نفت و گاز طبیعی کشور ۱۰۳
- بند دوم: حفظ و ارتقای جایگاه ایران در اوپک و بازار جهانی نفت و گاز طبیعی ۱۰۳
- بند سوم: افزایش بهینه ظرفیت‌های تولید نفت و گاز طبیعی به ویژه در میدان مشترک ۱۰۴
- بند چهارم: اجرای طرح‌های اکتشاف، توصیف، توسعه و تولید و بهره‌برداری ۱۰۵

- بند پنجم: اطمینان از حفظ و صیانت هر چه بیشتر از مخازن نفت و گاز طبیعی..... ۱۰۶
- بند ششم: استفاده از شیوه‌های نوین در اکتشاف، توصیف، توسعه، تولید و بهره‌برداری از میدان‌های نفتی و گازی..... ۱۰۷
- بند هفتم: تشویق و حمایت از جذب و هدایت سرمایه‌های داخلی و خارجی..... ۱۱۰
- گفتار دوم: رویه‌ها و قواعد حاکم بر قراردادهای IPC..... ۱۱۱
- بند اول: حفظ حاکمیت و اعمال تصرفات مالکانه دولت جمهوری اسلامی ایران..... ۱۱۱
- بند دوم: تعادل تمام - اختی پیمانکار تا رفع شرایط فورس مازور..... ۱۱۴
- بند سوم: عدم تعهد دولت به مدت ایجاد شده در قرارداد از سوی دولت..... ۱۱۷
- بند چهارم: بازپرداخت هزینه‌ها - دستمزد پیمانکاران از محل درآمد حاصل از اجرای پروژه..... ۱۱۸
- بند پنجم: بازپرداخت کلیه هزینه‌های مسقیم، غیره - تقیم، هزینه‌های تأمین مالی و پرداخت دستمزد (Free)..... ۱۱۹
- بند ششم: پذیرش دستمزد (Free) متناسب با شرایط و توانایی ناشی از هر طرح با هدف ایجاد انگیزه در طرف دوم قرارداد..... ۱۲۱
- بند هفتم: تعهد طرف دوم قرارداد به برداشت صیانتی از مخازن نفت و گاز در طول دوره قرارداد..... ۱۲۲
- بند هشتم: ملاحظات زیست محیطی و CSR..... ۱۲۴
- بند نهم: استفاده حداکثری از توان داخلی به عنوان اصل لازم الاجرا..... ۱۲۶
- بند دهم: مالکیت کارفرما کلیه اموال اعم از ساختمان‌ها، کالاهای، تجهیزات، چاه‌ها و

- تأسیسات سطح الارضی از همان تاریخ شروع قرارداد ۱۳۱
- بند یازدهم: اختیار وزارت نفت و شرکت ملی نفت ایران در تنظیم سطح تولید ۱۳۲
- بند دوازدهم: تاثیر اوضاع و احوال در فسخ یا سقوط تعهد قرارداد ۱۳۳
- گفتار سوم: ساختار الگوی جدید قرارداد نفتی ایران ۱۳۳
- بند اول: نحوه واگذاری و اجرای قرارداد ۱۳۳
- بند دوم: ساز و کار تعیین دستمزد ۱۳۵
- بند سوم: سر یا مال - قرارداد ۱۳۶
- بند چهارم: سرفصل های هزینه ای ۱۳۶
- بند پنجم: کمیته مدیریت مشترک ۱۳۹
- بند ششم: نقش شرکت های بهره بردار فعلی در مرحله بهره برداری ۱۴۰
- بند هفتم: انتقال و ارتقای فناوری در جریان اجرای قرارداد ۱۴۱

فصل پنجم ۱۴۳

بررسی تحلیلی مزایا و معایب قراردادهای IPC ۱۴۳

مبحث اول: مقایسه قراردادهای IPC با بیع متقابل و مغایرت آن با قوانین و اسناد بالا دستی

..... ۱۴۴

گفتار اول: بررسی تفاوت های انواع قراردادهای نفتی ۱۴۴

بند اول: ضعف شدید قرارداد جدید نفتی در انتقال و توسعه فناوری ۱۴۸

بند دوم: مغایرت قراردادهای نفتی با اصول حاکم بر اقتصاد مقاومتی ۱۴۹

- بند سوم: محرمانه بودن قراردادهای نفتی ۱۵۰
- گفتار دوم: تفاوت قرارداد های IPC و بیع متقابل ۱۵۱
- بند اول: کوتاه مدت بودن دوره قرارداد ۱۵۱
- بند دوم: وابستگی پرداخت حق الزحمه پیمانکار به هزینه های سرمایه ای ۱۵۲
- بند سوم: نظارت ضعیف کارفرما بر عملکرد پیمانکاران ۱۵۲
- بند چهارم: انعطاف پایین قرارداد ۱۵۳
- بند پنجم: مغایرت آرای جدید قراردادهای نفتی با قوانین و اسناد بالادستی ۱۵۳
- گفتار سوم: ابهامات (نی، الی و اختاری IPC نسبت به بیع متقابل ۱۶۳
- بند اول: ابهام در تحقق تولید صابنی با وجود بلندمدت بودن قرارداد ۱۶۳
- بند دوم: تداوم تمایل پیمانکار برای انریس رینه های سرمایه ای ۱۶۳
- بند سوم: جایگاه شرکت ملی نفت ایران در صنعت نفت و گاز با این قرارداد ۱۶۴
- بند چهارم: درآمد شرکت ملی نفت ایران ۱۶۵
- بند پنجم: یکپارچگی اکتشاف با توسعه و تولید میادین نفت و گاز ۱۶۵
- بند ششم: تاثیر گذاری قیمت جهانی نفت در تعیین حق الزحمه پیمانکاران ۱۶۶
- بند هفتم: سهم شرکت های ایرانی در کنرسیوم ۱۶۷
- بند هشتم: نحوه تعیین مبنای افزایش تولید نفت و گاز IPC ۱۶۷
- بند نهم: معافیت مالیاتی پیمانکاران ۱۶۷

بند دهم: عدم تعیین سازوکار جریمه پیمانکار ۱۶۸

گفتار چهارم: ابهامات فقهی و حقوقی قراردادهای IPC ۱۶۸

بند اول: بررسی چگونگی توجه به قاعده نفی سبیل در این نوع قرارداد ۱۶۸

بند دوم: بررسی قرارداد منافعت موسوم به IPC با اصل ۱۳۹ ق.ا ۱۷۱

بند سوم: عین نبودن ثمن در قراردادهای نفتی در نظام حقوقی ایران ۱۷۳

بند چهارم: ادا ادات کلی وارد بر قراردادهای جدید نفتی ۱۷۵

فصل ششم ۱۷۹

سخن پایانی ۱۷۹

منابع ۱۸۳

پیشگفتار

نسل جدید قرارداد های نفتی ایران موسسه پژوهش های نفتی را می توان قرارداد خرید خدمتی دانست که در نزدیک ترین موقعیت ممکن به قراردادهای مشارکت در تولید قرار دارد IPC را می توان تا حدود زیادی الهام گرفته از نسل جدید قراردادهای نفتی کشور عراق موسوم به قراردادهای Fee Per Barrel دانست. قراردادهایی که در سال های اخیر توان خند شرکت های بین المللی نفتی مطرح در دنیا را برای سرمایه گذاری در میادین عراق جلب کردند. این امر خود گواه این موضوع است که اکنون حرکت از قراردادهای مشارکت در تولید به سمت قراردادهای خرید خدمت در میادین نفتی در دنیا در حال آغاز شدن است، کما اینکه در چند دهه قبل، حرکت از قراردادهای امتیازی به سمت قراردادهای مشارکت در تولید اتفاق افتاد. این در حالی است که جمهوری اسلامی ایران از حدود بیست سال پیش استفاده از قراردادهای بیع متقابل را که نوعی از قراردادهای خدماتی می باشند را در دستور کار خود قرار داده است. فارغ از این بحث که چه میزان از اهداف قراردادهای بیع متقابل محقق شده است، پیشتازی جمهوری اسلامی ایران از سایر رقبا در حرکت به سمت قراردادهای خرید خدمت ستودنی است. با وجود اینکه IPC ایرادات بیع متقابل را بهبود می بخشد ولی خود دارای ابهامات اساسی است. بنابراین با این وجود، به نظر می رسد مهم تر از خود قرارداد IPC، پروژه های هدف این قراردادهاستند

که باید توسط وزارت نفت تعیین شود. باید توجه شود که شرایط کشور در میادین مشترک نفتی و گازی به خصوص با توجه به محدودیت های ایجاد شده در سال های اخیر وضعیت مناسبی ندارد و همزمان رقبای کشور، پیشرفت های قابل توجهی در توسعه و برداشت از این مخازن داشته اند و این قراردادها می توانند دستاوردهای زیادی را در جبران کمبودهای موجود و رفع موانع فعلی داشته باشند و تحقق قراردادهای جدید نفتی بی شک ما را به رشد اقتصادی بیشتری می رساند.

www.ketab.ir